

УДК 81'276.5:616.31:81.161.2

УКРАЇНСЬКОМОВНА РЕВІТАЛІЗАЦІЯ В НАУКОВОМУ СТИЛІ МОВИ СТОМАТОЛОГІЇ

Лещенко Т. О., Бондар Н. В.

Українська медична стоматологічна академія,
кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

Розширення комунікативної, епістемічної та гносеологічної функцій наукового стилю української мови, звільнення від ідеологічних заангажувань зумовлюють стилістичну й семантичну переоцінку лінгвальних одиниць, потребу відродження слів, які перейшли в інертний фонд українськомовної лексики. Приведення у відповідність з етнічною природою літературних норм, повернення до активного словника силоміць вилучених її елементів допоможе, як зауважує Л. І. Мацько, «відтворити і поповнити національний образ нашої мови на всіх її структурних рівнях» [Мацько, с.15].

Ревіталізація забутих питомих національних лексем має відбуватися в усіх сегментах мовної картини. Не виняток – стоматологічна сфера. Використання фахівцями-стоматологами чужорідних термінолексем, недолугих слів-кальок зневиразнює науковий медичний текст, послаблює його мовностилістичний гатунок, тому на часі масштабне й багатовекторне вивчення історії граматичних норм, комунікативно-прагматичного потенціалу лексем, які раніше перебували на периферії українського лінгвального обширу [Лещенко, с.140]. Залучення питомих ресурсів, а головню співпраця фахівців-стоматологів із термінографами під час створення лексикографічних і фахових навчальних праць, безумовно, сприятиме розвою української медичної термінології. Звісно, застосування питомих національних елементів у науковому стоматологічному тексті мусить бути доречним, стилістично й семантично виправданим.

Вважаємо, що повернення до активного словника призабутих питомих українських слів – це присутнє оновлювальне явище в мові. Більшість таких актуалем були штучно переміщені з активного словника до периферії мовної

наукової комунікації. З-поміж них – злука, витоки (джерела), шпиталь (госпіталь), зубовина (дентин), укладень (пломба), цілковитий (абсолютний), хиба, вада (дефект), поширення (розповсюдження), сплотнілий (зблідлий), вартісний (повноцінний), діяльний (активний), скупчення (конденсація), гнояк (абсцес), гатунок (різновид), припис (вказівка, настанова), устава, устав (установка), пігулки (таблетки) та ін. Дехто з науковців убачає в такому відродженні питомих слів загрозу штучної реставрації віджилих елементів мови, що може спричинити самоізоляцію не тільки української наукової мови, а й самої науки [Симоненко, с. 9]. Очевидно, що такі приклади пуристично обарвлені, однак без пуризму українська мова, як зауважує О. Б. Ткаченко, «приречена на поступове витіснення й у кінцевому підсумку – на повне вимирання» [Ткаченко, с. 245].

Отже, на наше переконання, відродження питомих українських слів (у стоматологічній царині зокрема) сприяє збереженню самобутності духовних і культурних первенів національної мови, звільненню від рудиментів тоталітарної мовної політики. Цей процес потужний і функціонально виправданий. Культивування мовного чуття з огляду на національну специфіку семантики – перспективна тема досліджень.

Література

1. Мацько Л. І. Українська мова в кінці ХХ ст. / Л. І. Мацько // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 15–20.
2. Лещенко Т. О. Стилiстична самобутнiсть i внормованiсть мовних засобiв наукового тексту як детермiнанта якостi наукової статтi / Т. О. Лещенко // Вiсник проблем бiологiї i медицини. – 2016. – Вип.1, т. 2 (127). – С. 140–146.
3. Симоненко Л. Актуальнi проблеми сучасного українського термiнознавства / Л. Симоненко // Українська термiнологiя i сучаснiсть. Вип. VIII – К.: КНЕУ, 2001. – С. 277–280.
4. Ткаченко О. Б. Українська мова i мовне життя свiту / О. Б. Ткаченко. – К.: Спалах, 2004. – 272 с.